

Bakanlarımızın Moskova seyahatleri Türk Sovyet dostluğunun yeni bir tezahürüdür

Moskova'da verilen ziyafette

B. Litvinof ve dış işler bakanımız çok samimî nutuklar söylediler

B. LİTVİNOF'UN NUTKUNDAN:

Türk - Sovyet dostluğu genel barışta birinci derecede bir amildir

Moskova, 15 (A.A.) — Tas ajansı bildiri -
yor:

Türk bakanları şerefine verilen ziyafette B. Litvinof aşağıdaki nutku söylemiştir:

— Dost Türkiyenin iki kıymetli mümessiline, Moskova'ya seyahati birinci olmaayan Hariciye vekili B. Aras'la bizi ilk defa olarak ziyaret için aramıza gelmiş olan Dahiliye vekili ve Parti genel sekreteri B. Şükrü Kaya'ya ve aynı zamanda Türkiye B. M. Meclisinin mümessilleri Rahmi Apak ve Şükrü Şenozan'a samimî bir meserretle hoş geldiniz, diyorum.

Bu ziyareti bilhassa herhangi bir iş vesilesiyle yapılmamış olmasından dolayı kıymetli buluyoruz. Biz bu ziyareti, münhasıran Türkiye'nin Sovyet Rusyaya karşı olan dostluğunun ve alâkalarının bir tezahürü ve Başvekil İsmet İnönü'nün B. M. Meclisinde yaptığı beyanat arasında söylediği "Türk - Sovyet dostluğu iki memleket politikasında daimî bir amil olarak kalacaktır.", sözlerinin bir teyidi olarak telâkki ediyoruz.

Muhtelif şekilde dostluklar
Beynelmilel münasebetlerde muhtelif şekilde dostluklar vardır. Harbten evel menfaatleri muhtelif hattâ evel mevkilerine zıt bulunan iki üç memleket herhangi bir zamanda emperyalist ve mütecaviz maksadlarını elde et-

(Sonu 5 inci sayfada)

Dr. ARAS'IN NUTKUNDAN:

Hiç bir mütearrız bizden hiç bir yardım ve teşvik beklememelidir

Moskova, 15 (A.A.) — Türkiye Hariciye vekili Dr. Rüşti Aras B. Litvinof'un nutkuna aşağıdaki sözlerle mukabele etmiştir:

— Her şeyden evel bize karşı göstermiş olduğunuz nazik ve çok samimî hüsnü kabulden dolayı gerek kendi namına gerek arkadaşım Dahiliye vekili ve C. Halk partisi Genel sekreteri B. Şükrü Kaya namına ve gerek bütün türk delegasyonu namına teşekkür etmek isterim. Dost ve komşu büyük memleketin her taraftaki memurları tarafından bizlere karşı gösterilen bu samimî muamelelere zaten alışkın bulunuyorum.

Pek doğru olarak işaret ettiğiniz gibi bizler buraya sırf Kemalist Türkiyenin Sovyet Rusyaya karşı beslediği alâkanın ve derin dostluğun tesiri altında geldik. Bu suretle büyük memleketinizin bize karşı daima göstermiş olduğu samimî muhabbet hislerine mukabele ettiğimiz zannında bulunuyoruz.

Filhakika türk - sovyet dostluğu iki memleketin üyasetinde daimî bir amil olarak kalacaktır. Milletlerimizin kendi mevcudiyetlerini, kendi serbest inkişaflarını müdafaa için yapmak mecburiyetinde kaldıkları kahramanca mücadeleler esnasında doğmuş olan bu kuvvetli ve sarsılmaz dostluk, 16 seneden beri, her sene biraz daha kuvvetlenerek iki memleketin halk vicdanlarında ve parti zihniyetlerinde derin kökler salmıştır. Bu dostluğu nutkunuzda bir

(Sonu 5. inci sayfada)

Dr. Aras Litvinof'la beraber

Kremlinde kabul resmi Bakanlarımız B. Kalenin B. Molotofla görüştüler

Moskova, 15 (A.A.) — Sovyet merkezî icra komitesi reisi Kalenin Türkiye dış işler bakanı Rüşti Aras ile iç işler bakanı Şükrü Kayayı kabul etmiştir. Türkiyenin Moskova büyük elçisi Zekâi Apaydın vekillere refakat ediyordu. Bu kabulde Sovyet hariciye komiseri B. Litvinof da hazır bulunmuştur.

B. Molotofun verdiği ziyafet

Moskova, 15 (A.A.) — Dün BB. Tevfik Rüşti Aras ve Şükrü Kaya B. Molotof tarafından kabul edilmişlerdir. BB. Zekâi Apaydın ve Litvinof bu kabulde hazır bulunmuşlardır.

Mülâkattan sonra, B. Molotof türk vekilleri şerefine bir dine vermiştir. Ziyafette BB. Vorosilof, Kaganoviç, Mikoyan, Valeri, Mejlauc, Sudin, Potemkin, Stomonyakof, Budenni ve diğer şahsiyetlerden başka türk bakanlarına refakat eden zevat hazır bulunmuştur.

Yemekte BB. Molotof ve Aras nutuk söylemişlerdir.

Müteakiben büyük Kremlin sarayında bir resepsiyon yapılmış ve resepsiyona hükümet azası, Sovyet müessesatı zimamdarları, Sovyet teşekkülleri ile ilim, sanat ve matbuat mümessilleri

(Sonu 5 inci sayfada)

Atatürkle B. Ruzvelt arasında

Ankara, 15 (A.A.) — Amerika istiklâlinin yıldönümü münasebetiyle Reisiscumhurumuz Atatürk ile Amerika reisiscumhuru Ruzvelt arasında aşağıdaki telgraflar teati olunmuştur.

Ekselâns B. Franklin D. Roozevelt Amerika Birleşik Hükümetleri Reisi Washington

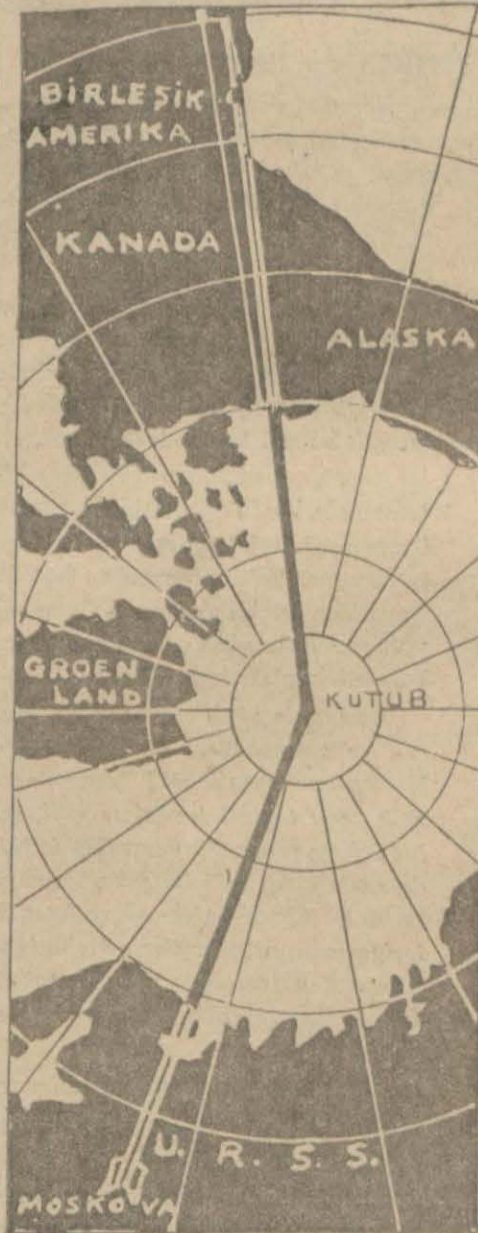
Asil Amerika milletinin bu milli bayram günü, ekselânsınızca en hararetili tebriklerimle birlikte şahsî saadetleri ve Amerikanın refahı hakkındaki samimî temennilerimi arz ile bilhassa bah-tiyarım.

K. ATATÜRK

Ekselâns Kemal Atatürk Türkiye Reisiscumhuru

Amerika birleşik devletlerinin istiklâl gününün yıldönümü münasebetiyle gönderilen güzel temennileri havi çok samimî telgrafınız benim ve Amerika halkının derin takdiratını mucib oldu. Gerek vatandaşlarımız gerekse kendi namına size teşekkürler eder ve şahsınızla türk milleti hakkında aynı güzel temenniyatı arz ederim.

FRANKLİN D. ROOZEVELT

Kutub tayyarecilerinin Moskovadan Birleşik Amerika'ya kadar katettikleri yolu gösterir harta

Sovyet tayyarecilerinin zaferi tekniğin bilginin bir zaferidir

Kutbu aşip Amerika'ya giden tayyareciler 10.200 km. katettiler

Kutup seyahatinin tarihçesi

17 haziran 1937 tarihinde bütün Sovyet radyo istasyonları, şimdiki kadar eşi görülmemiş bir hava seferini takip etmek emrini aldılar: Moskovadan kalkan "ANT-25" tayyarsei, şimal kutbundan geçerek San Fransiskoya gidecekti.

Sovyetler birliğinin en şimali kısmında bulunan 14 radyo istasyonu hemen işe koyularak, mevceleleri harıl harıl araştırmaya başladılar. Şimal kutbunda, sulara kapılarak yüzmekte olan bir buz parçasının üzerinde yerleşmiş olan Krerkel ile üç arkadaşı bir meteoroloji bülteni gönderdi ve "ANT.25., e, kutbun vahşi gökle-

(Sonu 7. inci sayfada)

**Bugün
12
sayfa**

Fıkra

Kutub üstünden Amerika

Savjet kanadları kutbu aşarak, ve dünya uzun uç rekorunu kırarak, Meksika sınırına vardılar. Pilotun söylediğine göre, tayyareciler eğer Meksikayı da geçmedilerse, bunun sebebi amerikan toprağına inmiş olmak içindir.

Moskova ne kadar gurur duysa, ve inkılâpçı tekniğin zaferi için ne kadar edebiyat yapsa yerindedir. Tayyare ve tayyareci, ikisi de yüzde yüz Savjet inşasıdır. Bu hal, asrımızın mucizelerinden saydığımız havacılık tekniğindeki yüksek bir medeniyet ve kültür seviyesi işaret eder.

Moskova maddî vasıta ve manevî unsur olarak, on sene evel s i f i r 'dan başladı. Ve şimdi üstünden uçtuğu yeni dünya âleminin ferdçilik ve liberalizm tanrıları, onun, bir kol saati bile yapamıyacağını ilân edip durmuşlardır. Kutub aşırı Amerika yolculuğunun mühim hususiyetlerinden biri de, asla macera ve tesadüf eseri olmayıp, teknik, ilim ve ihtisasin adım adım hazırlanmış, hesap edilmiş mantıklı bir eseri olmasıdır.

Moskovanın sevincine, biz türkler, gönülümüzle katılırız. Çünkü birlikte birbirine inanıp bağdaştıkları zaman, cihan tarafından beraberce inkâr olunan iki inkılâb birbirinden kuvvet ve muvaffakiyet haberleri almaktan bah-tiyar olur. - Fatay

HUDUD HADİSELERİNİ
TETKİK ŞEKLİNE DAİR

Sovyetlerle Mukavele İmzalandı

Moskova, 15 (A.A.) — Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetler Birliği arasında hudud hadise ve ihtilâflarının tetkik şekline dair bugün Hariciye Komiserliğinde bir mukavele imzalanmıştır.

Bu mukaveleyi Türkiye namına Türkiye Büyük Elçisi B. Zekâi Apaydın ve Sovyetler Birliği namına da Hariciye Komiser muavini Stomonyakof imzalamışlardır.

SPOR

Atletizm birincilikleri Maraton koşusu heyecanla geçti

Geçen cumartesi günü başlayan ve pazar günü devam eden bölge atletizm birincilikleri çarşamba günü yapılan maraton koşularıyla sona ermiştir. Teknik neticeler şudur:

100 metre

Birinci, İhsan (Muhafız gücü) 11.4; ikinci, Sami (Demir spor) 12.1; üçüncü, Şevki (Ankara gücü) 12.2.

200 metre

Birinci, İhsan (M. G.) 23.7; ikinci, Hasan (A. G.) 24.1; üçüncü Şevki (A. G.) 24.2.

400 metre

Birinci, Galib (D. S.) 54.1; ikinci, Şevki (A. G.) 55.8; üçüncü Refik (D. S.) 61.1.

800 metre

Birinci, Galib (D. S.) 2.05.7; ikinci, Fikret (A. G.) 2.09.5; üçüncü, Mithat (A. G.) 2.13.6.

1500 metre

Birinci, Mithat (A. G.) 4.38, ikinci Adnan (D.S.) 4.45; üçüncü, fikret (A. G.) 4.50.8.

5000 metre

Birinci, Şevki (A. G.) 18.02.7; ikinci Ali (A. G.) 18.26.2, üçüncü, Kâzım (A.G.) 18.41.3.

10000 metre

Birinci, Şevki (A. G.) 18.18.4; ikinci, Ali (A. G.) 38.29.4; üçüncü, Kâzım (A. G.) 39.25.

110 manalı

Birinci Halim (A. O.) 20.1; İkinci Refik (D. S.) 20.5; üçüncü İsmail (A. G.) 20.6;

400 manalı

Birinci Refik (D.S.) 1.08; İkinci Fikret (A. G.) 1.08.4; üçüncü Hüseyin (A.G.) 1.11.3;

Gülle atma

Birinci İsmail (A.G.) 11.46; İkinci salâhattin (Çankaya) 10.38; üçüncü Nuri (Muhafız gücü) 10.29;

Disk atma

Birinci Salâhattin (Çankaya) 33; İkinci Hasan (A. G.) 27.15; Üçüncü İsmail (A.G.) 26.63;

Cirid atma

Birinci Salâhattin (Çankaya) 43.66; ikinci Suad (Gençler birliği) 42.60; üçüncü Mehmed (A. O.) 42.34;

Yüksek atlama

Birinci Cezmi (A.O.) 1.70; ikinci İsmail (A. G.) 1.55; üçüncü Galib (D. S.) Rahim (Gençler birliği) 1.50;

Tekadam atlama

Birinci Sami (D. S.) 5.92; ikinci İbrahim (A. G.) 5.91; üçüncü Rahim (Gençler birliği) 5.50;

Üçadam atlama

Birinci Şevki (A. G.) 12.15; ikinci İbrahim (A. G.) 11.99; üçüncü Cezmi (A. O.) 11.94;

tanbu da plânör yapmak üzere teşekkül eden bir türk müessesesine siparişler vermiştir.

Sonra Türkkuşuna giren gençlere, uçmak öğretilirken, kendilerini uçuracak olan vasıtaların yapılışı da öğretilmektedir. İnönüde, uçuş saatlerinin dışında koca meydanı dolduran gençler, ellerinde destere, keser ve rende bir usta marangoz kudreyle bozulan plânörlere havalanmak kudretini veriyorlar. Hatta bu işi bir endüstri haline koymuşlar; bir adanali genç var ki, siyah ve kırmızı boyayı birleştirip kahverengi renk elde ederek plânörlerin gövdelerini, seri bozulmasın diye, bu renge boyadı.

Modelcilik ve plânörcülük.. Birbirine muvazi giden bu iki çalışma tayyare endüstrimize uçmayı bildiği kadar uçuracak vasıtayı da yapmasını bilen unsur yetiştirmektedir. İnönü gençleri arasında tayyare mühendisi olmaya karar verenlerin sayısını öğrendikten sonra gözlerimiz, kudsileşen Karabük bacalarını hemen arıyor.

Modelcilik ve plânörcülük.. Birbirine muvazi giden bu iki çalışma, tayyare endüstrimize uçmayı bildiği kadar uçuracak vasıtayı da yapmasını bilen unsur yetiştirmektedir. İnönü gençleri arasında hava mühendisi olmaya karar verenlerin sayısını öğrendikten sonra gözlerimiz kudsileşen Karabük bacalarını hemen arıyor.

Plânör, tayyareden çok tabiiata bağlıdır. Bundan dolayıdır ki o, kanadlarının ortasına bir insan alacak kadar kuvvetli ehli bir kartal gibidir.

Planör sihirli kutudur motörü elektriği yok!

Ona havanın sırrını bilenlerle aklına
Ve koluna hâkim
olanlar saatlerce
yol yürütürler

[Kamptaki arkadaşımızdan]

Plânör ismi, insanların yerde kalmayı, yirminci asra yarattıkları ve göklerini bilmiyen milletin vatanına tam sahip sayılamayacağı bu devirde tanındı. Bu kadar asil ve hür milletlere has olan bütün varlıklarımız gibi havacılığın da bize cumhuriyet getirmiştir; kanadlı nesil çalışmasının İnönüde merkezleşmiş olmasını, yalnız tabiatın bir imkânı veya tesadüf olarak nasıl kabul edebiliriz? Burada yeni zamanlar ilmi olan uçmayı öğrenirken, çocuklarımız bir zorlukla karşılaştıkları zaman karşıki tepelere bakacaklardı; ağabeyleri istilâ selini buralarda durdurmuşlardı. Biraz ilerde Metris tepeleri gözüküyor. Garb cephesi kumandanı İsmet Paşa İnönü harbinin zaferle neticelendiği gün, Büyük Öndere ve türk dünyasına «Düşmanın harb meydanını galib silâhlarımıza terkettiğini» buradan müjdelemiştir. Başbakan İnönü yakında gene aynı tepelerden memleketi «İnönüde yetişen gençliğin Türkiye'deki hava tehlikesini yokettiğini» müjdeleyecektir.

Plânör bir sihirbaz kutusudur; ne motörü, ne elektriği vardır. Ona havanın sırrını bilenlerle aklına ve koluna hâkim olanlar kilometrelerce yol yürütür, bulutlar arasında c karırlar.

Fakat bu tarifi plânörün dıştan görünüşüdür. Onun en büyük meziyeti bizi terleten, üşüten veya ferahlık veren hava cereyanlarına kanat uydurmasını bilmesidir.

Onda bir fizisyen veya astronomun tabiat hâdiselerine karşı olan bilgi ve emniyeti vardır ve bu kendi varlığını ona emanet edecek kadar geniştir. O motörlü olan tayyareden daha fazla tabiiata bağlıdır. Bundan dolayıdır ki o, kanadlarının ortasına bir insan alacak kadar kuvvetli ehli bir kartal gibidir.

Plânör basit, fakat sağlam ve ustalıklı bir inşadır; birbirine müsavi iki büyük kanad bu iki kanadın ortasında ön tarafında rahat oturabilecek bir koltuk. Çok sağlam bir gövde ve bu gövdenin nihayetinde kuyruk takır... Kanadlarının ucunda yan muvazeyi temin eden kanadçıklar, kuyruk takırında irtifa ve istikamet dümeni... Bunu okuyan ve tayyareyi bilenler: «Hep yanlış, diyecekler.. Bu anlatıklarımız plânörde değil, tayyarede vardır.»

Biz de aksini iddia edecek değiliz. Çünkü bu söylediklerimizle plânördeki kumanda tertibatı tayyarede aynen vardır. Türk Hava Kurumunun yetişen her plânörcüyü memleketin hava müdafaa kadrosunda birer işe yarar unsur saymasının sebebini bu birlik çok güzel izah eder.

Ankara'da bir öğretmen küçük bir model plânörü tetkik ediyor

İnönü Kampında

Yazan:
Cemal Kutay

Bütün bu tayyareye benzeme vasıflarına rağmen plânör, büyük bir oyuncak otomobili kadar ucuzdur. Ve hemen hemen onu kuran bu maddeler memleket içinde yapılmaktadır.

İnönü meydanını dolduran 60 küsur plânör, hele tayyareden bakılınca, insana büyük bir hava istasyonuna girilmiş hissini veriyor. Ben de plânörün bir tayyareden hiç de küçük olmayan büyüklüğüne bakarak onun fiatı sorulduğu zaman, kıymetinin on mislini söyledim. Güldüler:

«Aşağı yukarı 100 liraya dediler.

«Fakat bunun içinde 100 liralık keste var!»

Havacılar, havacılığın azametini anlatmak için bu hayret hissinde de faydalanmanın yolunu buldular:

«Havacılığa aid vasıtalarda kullanılan esya bile göze olduğundan büyük gözükür.»

Plânör türlü türüdür. Başlangıç

plânörü, tekâmül plânörü, yelken uçuş plânörü, akrobasi plânörü, rekor plânörü ve saire...

Fakat havacılar kendi aralarında daha başka türlü konuşuyorlar:

«Bugün Ş. 5 havalanacak mı?»

Siz ne demek istiyorlar gibi yüzlerine bakarken, bu suale muhatab olan diğeri ufka veya havaya bakarak cevap verdi:

«Statik cereyan var. Uçar...»

Su şifre numarası gibi olan Ş. 5. yelken akrobasi plânörü demektir. Statik cereyana gelince; onun İnönüde sirtlarında bir tepenin yamacında olup öbüründe bulunmayan ne âcaip ve yazı ile anlatılması güç olan bir rüzgâr oyunu olduğunu, bir plânörü ancak havada, küçük bir kâğıt parçası gibi yükselttiğini görmekle anlayabilirsiniz. İşte İnönüde sirtlarında hiç eksik olmayan bu rüzgâr, bir plânörcümüzü 18 küsur saat havada bırakarak bize dünya dördüncülüğünü kazandırdı.

Plânörün ucuzluğu kadar mühim bir vasfı da memleket içinde yapılmasıdır. Türk gençliğine uçmak kudretini vermeyi, bir yaşama şartı olarak programına alan Hava kurumu, bu şartın, ancak millî vasıtalarla gerçekleşeceğini düşünmüş ve evvelâ Kayseri fabrikasında tecrübeler yaptırmış, sonra kendisi Ankara'da atölyeler kurmuş ve İs-

Maraton koşusu

Bölgemizde ilk defa olarak 25 kilometre üzerinde yapılan bu koşuya beş atlet iştirak etti ve dördü müsabakayı muvaffakiyetle bitirdi.

Yarışa stadyum içinden başlandı ve Akköprü yoluyla çiftliğin aşağı yolu üzerinde gidip gelme suretiyle bitirildi.

Koşu baştan nihayete kadar heyecanla geçti. İlk beş bin metre 21.15. on bin metre 41.17 tutmuştur.

Müsabakalar 13 üncü kilometreye kadar beraber gitmişler ondan itibaren iki gruba ayrılmışlardır.

Birinci grup, Şevki, Ali, Selim; ikinci grup, Hüseyin ve İbrahimden müteşekkildi. Yirminci kilometrede gruplar yavaş yavaş yekdiğerinden ayrılmaya başlamışlardır. Demir Spordan İbrahim diğeriyle arası çok açık kaldığından bu kilometrede müsabakayı terketti.

Ankara'da ilk defa yapılan bu koşuda gençlerimizin aldığı dereceler çok güzeldir, neticeler:

Birinci, Şevki (A. G.) bir saat 39 dakika 4 saniye; ikinci, Ali (A. G.) bir saat 40 dakika; üçüncü Hasan (A. G.) bir saat 49 dakika; dördüncü, Selim (A. G.) bir saat 50 dakika.

Haber aldığımızı göre müsabakalarda kazananların mükâfatları önümüzdeki haftalarda yapılacak teşvik müsabakalarında dağıtılacaktır.

KARADENİZ HAVUZUNDA

Su sporları müsabakası

Bozkır ortasında ağaçlarıyla, havuzlarıyla ankaralılara bir dinlenme ve eğlence yeri olan Orman çiftliği bu yaz gene geçen senelerdeki kalabalığı toplamaktadır. Bilhassa Karadeniz havuzunu hemen her gün plâj hasretlerini gidermeğe çalışanlarla dolmaktadır.

Geçen senelerde bu havuzda su sporlarına aid müsabakalar da yapılmakta idi. İlk önce bu harekete gazetemiz önyak olmuş ve yarışlar tertib etmişti. Sonra Ankara spor bölgesinin bir heyeti işi ele alarak burada yetişen gençleri su sporlarının Türkiye birinciliklerine kadar götürmüştü.

Memnuniyetle haber aldığımızı göre, bir müddettenberi açık bulunan Ankara bölgesi su sporları ajanlığına çalışkan ve iyi bir idareci ve sporcu olan Necdet getirilmiştir.

Yeni ajan ilk iş olmak üzere 18 temmuz pazar günü için Karadeniz havuzunda bir teşvik müsabakası hazırlamıştır. Saat 14 de başlayacak müsabakalara aid programı gösteren ajanlığın tebliği şudur:

T. S. K. Ankara Bölgesi Su Sporları ajanlığından:

18 temmuz pazar günü saat 14 den itibaren Karadeniz havuzunda mevsim ilk teşvik müsabakası yapılacaktır.

Bu müsabakalar serbest olup, intizamı muhafaza etmek şartıyla, herkes girebilir.

Müsabaka programı şudur:

1 — 100 metre serbest (Baylar arasında)

2 — 50 metre serbest sırtüstü (Baylar arasında)

3 — 50 metre serbest (Bayanlar arasında)

4 — 200 metre kurbagalama (Baylar arasında)

5 — Atlamalar:

A - Öne adi balıklama (durarak)

B - " " " (koşarak)

C - Geriye bir perende

6 — 4x100 bayrak yarışı (serbest)

Hakemler: ayrıca ilân edilecektir.

Sovyet tayyareciliğinin zaferi teknigin bilginin bir zaferidir

Mesafe rekoru büyük farkla kırıldı

Kutbu aşip Amerikaya giden tayyareciler rekoru kırdılar

Kutub seyahatinin tarihçesi

(Başı 1. inci sayfada)

inde rehberlik etmeye hazırlandı.

Bundan da anlaşılacağı üzere, Şmidin reisliğinde kutba giden sefer heyeti, hava yollarının fethi için yapılan yarışta kendisine düşen rolü oynuyordu.

Şüphesiz, günün birinde insanların kutbu aşarak iki kıtayı birbirine bağlamayı tecrübe edeceklerini herkes düşünüyordu. Fakat Sovyet tayyarecilerinin yapacakları sefer gizli tutuldu ve dünya bu cüretkârane uçuşu, ancak tayyarecilerin hareketinden sonra öğrendi.

1936 daki büyük uçuş

San Fransiskoya gitmekte olan tayyareciler Çkalof, Baydukof ve Beliakof'tu. Bunlar 1936 da kutub muntakaları üzerinden uçmuşlar, Moskovadan kalkıp Barentz denizi, Fransuva Jozef erazisi ve Çeliuskin burnu üzerinden geçerek Kamçatka'da Petro Povlovsk'a varmak suretiyle 9.374 kilometrelik bir mesafe katetmişlerdi.

Yeni sefere hazırlık

Bu seferden döndükten sonra, birbirinden hiç ayrılmayan bu üç arkadaş, kutbu aşarak Amerikaya gitmeği düşündüler. Moskova - Petro Pavlovsk seferini yaptıktan sonra, bu yeni rekoru da kendilerinin yapmağa hakları olduğunu düşünüyorlardı. Onun için milli müdafaa komiser muavini Kaganoviç'e bir mektub yazdılar:

"Moskova - Petro Pavlovsk seferinde cesaretimizi ve bilgimizi gösterdik. Malzemenin iyiliği de bu suretle belli oldu. Bunun üzerine mürettebidler yeni rekorlar yapmak için müraacaata başladılar. Biz onlara böylelikle iyi bir ders verdiğimiz için memnunuz. Fakat ileride yapılacak uçuşlarda da hatırdan çıkarılmamanızı istiyoruz. Kutub uçuşlarında da değerli bir tecrübe sahibiyiz. Kutub üzerinden uçmak istiyoruz. Tayyare hazır. Mürettebat da biz, birbirlerinden ayrılmayan üç arkadaş olacağız."

Şmidt sefer heyetinin yardımı

Tayyareciler bu mektubla kazanmağa haklı oldukları bir şerefi ellerinden kaptırmamak istiyorlardı. Fakat sovyet hükümeti Moskova - Şimal Kutbu - San Fransisko hattı üzerine bir tayyare çıkarmayı henüz düşünmüyordu.

Profesör Otto Şmid kutba bir sefer heyeti götürmeğe hazırlanıyordu. Böylece, «dünyanın külâhı»nın üzerine birkaç adam yerleştirmek mümkün olacaktı. Kutub havzasının ortasına yerleştirilecek bir radyo istasyonu Moskovadan gelecek bir tayyarenin pilotuna Kanada veya Alaska'nın ilk radyo istasyonları civarına kadar yol gösterebilirdi.

Tayyareciler Kremlinde

Kutub buzları üzerinde «UPOL» radyo istasyonu telsiz telgrafçı Krenkel tarafından işletilmeğe başlanılınca, tayyarecilerin de kutbu aşip Amerikaya gitme projeleri, gerçekleşmesi mümkün bir hale girdi.

25 haziran da üç tayyareci Kremlin sarayında toplanmış olan hükümet azaları önüne çağırıldılar ve Stalin, yapılması düşünülen sefer hakkında bazı izahat aldı. Daha önce Amerika ile Sovyetler Birliği'nin birbirine bağlanmağı tecrübe ettiği için Amerikayı iyi bilen bir rakib, Levanevski de orada idi. «ANT-25» tayyaresinin bir maketi önünde Çkalof ve Levanevski plânlarını izah ettiler. Levanevski seferin dört motörlü bir tayyare ile yapılmasını teklif ediyordu. Çkalof ise, tek

motörlü olan «ANT-25» i methediyordu.

Hava kuvvetleri şefi Alksnis, Çkalof'un projesini tercih ederek münakaşalara son verdi.

İdare makinesi şubesi

Bilgi akademisi, astronomi enstitüsü ve devletin bütün şubeleri, hulyalarını tahakkuk ettirmeğe uğraşan üç tayyarecinin işini kolaylaştırmak için seferber oldular. Tayyareciler Şokovs tayyare meydanının yakınında bulunan bir eve yerleştiler. Yanlarında bulunan bir doktor da tayyarecilerin takib etmeleri gereken rejime nezaret ediyordu. Tayyareciler ailelerini, çocuklarını, her şeyi unutmışlar, yapacakları uçuştan başka bir şey düşünmüyorlardı. 7 haziran da Rodolf adasının radyo istasyonu tayyarecilerle yol göstermeğe hazırlanıyordu. İşlerin yolunda gittiğini gören pilotlar, bir gün izin alarak ailelerinin yanına gittiler.

Tayyaredeki tadilat

Tayyarenin motörü muayene edilmişti. Tayyarecilerin oturacakları kısmı hususî bir şofaj tesisatı ısıtıyordu. Moskovadan kauçuk bir sandal, yiyecek içecek, çadırlar ve daha bir sürü eşya gönderildi. Çkalof bunlar arasına beş kilo da tuz konulmasını emretti. Fakat bunun ne için kullanılacağını kimse bilmiyordu. Bununla beraber kimse de onun bu arzusunun karşı gelmeği düşünmedi.

18-20 haziran tarihli hava raporları, 76 tül derecesine kadar havanın müsaide olduğunu gösteriyorlardı. Çkalof fırsattan istifade etmeği kararlaştırdı ve 18 haziran sabahı saat beşte, güneşin ilk ışıkları ortalığı aydınlatmağa başlarken «ANT-25» muzafferane göke yükseldi.

Amerika yolunda

19 haziran sabahı kutubtan gelen bir telsizde, istasyonun tayyarenin uçuşunu durmadan takib ettiğini bildirdiyordu: «ANT-25» tayyaresi «öü muntakalar» dan geçerken, tayyarenin kısa dalgalı radyo cihazıyla muvasalayı temin etmek imkânsızlaşmıştı. Sabahleyin motörün sesi duyulmuştu. Hava bulutlu olduğu için kutubtakiler tayyareyi göremiyorlardı. Tayyareciler bulutların üzerinde havanın çok güzel olduğunu bildiriyorlardı.

Saat 21 i 40 geçe tayyareciler Mackensie ve Liard ırmaklarının birleştiği noktada bulunan Mackensie kalesinin üstünden uçtu: böylece, bir uçuşta tayyareciler Rusyayı Amerika kıtasına bağlamış oluyorlardı.

O gün şafak doğarken bütün Amerikayı, seferin tafsilâtını veren telgraflar kapladı. San Fransisko'da halk gazetelerin hususî tablolarını kapşıyor, halk yılmaz tayyarecileri alkışlamak için hava meydanına akın ediyordu.

Fakat saat 16,25 de Çkalof, Vaukser'de yere inmeği kararlaştırdı. Rivayet fena idi ve tayyareci, artık muhakkak olan bir muvaffakiyeti tehlikeye sokmak istemiyordu. Moskova - şimal kutbu - şimal Amerikası hava seferi muvaffakiyetle başarılmış, fakat Kodos ve Rossi'nin rekoru kırılmamıştı.

Kodos ve Rossi rekoru

Filhakika tayyareciler Rusyayı Amerikaya bağlamakla beraber, Moskova ile Sanfransisko arasındaki mesafe 9.600 kilometre olduğuna göre, Fransız tayyarecileri Kodos ve Rossi'nin 1933 de kurdukları rekoru da kırmış olacaktı. Fransız tayyarecilerinin bu rekoru ne gibi şartlar altında başardıklarını kısaca hatırlatalım:

Rekor kırıldı

10.200 Kilometre yol Katettiler

San Diego, 15 (A.A.) — İlk hesaplara göre, Sovyet tayyarecileri 10.200 kilometre mesafe katetmişlerdir. Bugüne kadarki cihan rekoru 9.104 kilometre idi.

Kontrol âletlerinin tetkikinden sonra bu yeni dünya rekorunun resmen tescili için Beynelmilel havacılık federasyonuna müracaat edilecektir.

Tayyareci Gromof'un söyledikleri

San Fransisko, 15 (A.A.) — Sovyet tayyarecisi Gromof Havas ajansı muhabirine demiştir ki:

— Roşöz dağları üzerinde 5480 metre irtifaa kadar yükselmek mecburiyetinde kaldık. Ve o zaman oksijen kullandık. Seyahatimizin en müşkül safhası Moskovadan hareket ederken tayyare meydanından kalkışımız oldu. Havaanmadan evel 1900 metre yerde yürümeye mecbur olduk. Rodolf adasından ve kutubtan uçarken tayyarenin kanadlarını buz tabakası kapladı. Bu buz tabakasını hususî bir aletle mütemadiyen kazıdık.

İlerde ne yapacaklarına dair sorulan suale de Gromof, «Şimdilik uyumaya muhtacız, cevabını vermiş ve demiştir ki:

— Tayyaremiz fevkalâde iyi işledi. Eğer seyahatimizin bidayetinde müthiş kasırgalara karşı mücadele etmek mecburiyetinde kalmasaydık, çok daha ilerilere, Meksikaya kadar gidebilecektik. Fakat bu kasırgalar yüzünden dehşetli surette benzin sarfettik. Benzininizin süratle azaldığını gördüğüm vakit biran için heyecana kapıldım. Bereket versin kasırga pek o kadar fazla sürmedi. Ve nihayet makinemizden çok emindik. Ve seyahatimizi ârızasız bitireceğimize kani idik.

Moskovada sevinç

Moskova, 15 (A.A.) — Gromof tayyaresinin muvaffakiyeti ahalinin meserretli nümayişlerine sebebiyet vermiştir. Tayyareci mahfiller bu suretle Sovyet Rusya ve Birleşik Amerika yolunun katı surette açılmış olduğu kanaatinde dir.

Kodos 1896 da Aisne'de İviers kasabasında doğmuştu. Gönüllü olarak iştirak ettiği büyük harbi başından sonuna kadar yaptıktan sonra 1928 de Moskova'ya dönüp hava kuvvetlerinde mesafe rekorunu kırmıştı.

Oran'da 1901 de doğmuş olan Rossi ise, Le Brix ile beraber Uzak Şarka giderken fırtınalı bir gecede kazaya uğradı. Rossi paraşütle atıyarak kurtuldu. Bundan sonra Rossi, Bussutro ile beraber Kost ve Kodos'un rekorunu kırdı.

İşte bu iki tayyareci, 500 beygirlik tek motörlü ve tek satırlı bir tayyare ile 5 ağustos 1933 de Nevyorktan hareket ederek 7 ağustos 1933 de Şamın 90 kilometre cenebunda bulunan Rayak'da yere indiler. Tayyareciler bu uçuşla İngiliz tayyarecileri O. R. Gayford ve Nikolets'in rekorunu kırmış oluyorlardı.

Sovyet tayyarecilerinin yeni uçuşu
Fakat, kutub tarikiyle Sovyetler Birliği - Amerika seferi Sovyet tayyareciliğini tatmin etmemiş olmalı ki, üç Sovyet tayyarecisi, gene kutub tarikiyle Amerikaya varmak için Moskovadan yola çıktılar.

40 Yıl önce Balonla kutbu geçmek istiyen kahramanlar

Bundan kırk yıl evel İsveçli S. A. Andrée yanında N. Strindberg ve K. Fränkel olduğu halde 4.800 metre mikâmda «Oermen» (Kartal) adındaki büyük balona binerek şimal kutbunu geçmek teşebbüsünde bulundu.

Uçurulan iki güvercinden biri, bir fok balığı avcısı tarafından vurulduktan sonra, diğeri, balonun hareketinden 36 saat sonra kısa bir haber getirmiş, balondan atılan son üç torba 1142 gün sonra bulunmuş ve bir daha balonların ufak bir izine rastlanılmamıştır.

Bu teşebbüsün üzerinden 33 yıl geçtikten sonra, 6 ağustos 1930 da «Bratvag» adında norveç vapurunda bulunan fok balığı avcıları Svalbord adalar grubunun şarkındaki Vitö adasında balon ve baloncuların enkazını buldular. Bu münasebetle ele geçirilmiş olan hatıra defterinden bu seferin ne tarzda cereyan ettiği de anlaşılabilir.

Balon hareket ettikten sonra dördüncü gün, 65 saat süren bir yolculuktan sonra 14 temmuzda «Oermen» de yere inmştir. Yere indikten bir hafta sonra kızaklarla cenub istikametinde hareket edilmiş, fakat, 5 ilk teşrinde Vitö adasına varılabilmştir.

Bu yolculuk esnasında ilk önce

Strindberg ölmüş ve arkadaşları tarafından gömülmüş, giydikleri elbiseler kifayet etmediğinden Andrée ile Fränkel her ikisi birden donmuştu.

Bu üç adamın o günlerdeki teşebbüsleri, hatıralarının ihyasına değer büyük bir soğuk kanlılığı ifade etmektedir.

Andrée kendini tesadüfe terketmek mecburiyetinde kalacağını sanmıyordu. Fevkalâde mükemmel bir çin ipeğinden yapılmış olan balonunun, 30 gün havada kalabileceğini ve onu istediği gibi idare edeceğini ümid ediyordu. Balonu, yere sarkıtılan bir ip ve balonda açılan bir yelkenle idare etmeği düşünüyordu. Sefere çıkmadan evel yaptığı tecrübelerde, rüzgâr istikametine 30 ilâ 40 derece yana sapmağa muvaffak olmuştu.

Andrée, keşfetmiş olduğu usulü tatbik etmeğe vakit bulamadı; çünkü, daha hareket ederken, yere saldırdı halâtın üçte ikisi bir kaza neticesinde kopmuş ve balon da derhal 600 metre yüksekte serseri bir uçuş yapmağa başlamıştı. Uçuşun sonlarına doğru halattan istifade etmeğe kalkıştığı zaman, artık çok geç kalmıştı.

Bunlar Gromof, Yomaşef ve Danilin'di. Mürettebatın şefi olan Gromof havacılık hayatına 1917 de başlayarak iç harba pilot olarak iştirak etmiş, 1924 de tecrübeli pilot derecesini almış, 1925 de büyük Moskova - Pekin seyahatine iştirak etmiş, 1929 da da Avrupalı büyük uçuşlar yaptıktan sonra 934 de kapalı daire üzerinde dünya mesafe rekorunu kırarak «Sovyetler Birliği kahramanı» unvanını ve Lenin nişanını almıştı.

Hararetili bir sporcu, avcı, ressam ve heykeltıraş olan bu tayyarecinin idaresinde bulunan tayyare, Çkalof ve arkadaşlarının tayyaresinin aynıdır. Ancak tayyare çifte kumandalıdır ve dahil tertibatı sayesinde daha hafiftir. Daha rahat ve geniş olan kamarası da ha iyi ısıtılmıştır.

Kaza ihtimallerine karşı

Bu tayyarede, kaza ihtimalleri de düşünülerek hususî tertibat alınmıştır. Tayyarecilerin yanında, Çkalof'un kine nazarın üç misli daha fazla ve 24 saat yetecek kadar mayi halinde oksijen ve mecburi bir iniş halinde lüzumlu herşeyden başka bir buçuk ay yetecek kadar yiyecek bulunuyordu.

Muvaffakiyet!

Gromof ve arkadaşları 13 haziran

tarihinde kutbu muvaffakiyetle geçtikten sonra Amerika topraklarına varmışlar, San Fransisko hizasına geldikleri halde yere inmiyerecek yollarına devam etmişler ve en nihayet gene Amerika topraklarında küçük bir kasaba olan Saint-Jacinthoda yere inmişlerdir. Tayyareciler, Meksikaya kadar gitmek niyetinde oldukları halde, sırf Amerika topraklarında yere inmiş olmak için bu küçük şehirde seyahatlerini bitirdiklerini Sovyet işgüderine telgrafla bildirmişlerdir. Tayyarecilerin seyahatlerinin son kısmı oldukça güç geçmiştir; bunlar Saint-Jacintho'ya doğru ilerlemeden önce, tayyarenin inebileceği bir yeri 2,5 saat müddetle boş yere aramışlardır.

Bu son uçuşun neticesi şudur: kutub yoluyla Moskova - Amerika uçuşu başarıldıktan başka, Sovyet tayyarecileri Kodos ve Rossinin de rekorunu kırmış oluyorlar.

İki genç aranıyor

Bir İstanbul gazetesinin Ankara istihbaratında çalışmak üzere iki genç ihtiyaç vardır. Gazeteciliğe hevesli olanların Ulus ilân memurluğuna A. B. işaretli mektupla adreslerini bildirmeleri.